

Kultura nas dela narod

Ob dnevu slovenske kulture se človek vedno vpraša, kakšen je pravzaprav smisel tega dne in Prešernove proslave, kot dejansko ta dan imenujemo v pogovornem jeziku. O kulturi se vedno sprašujemo, kaj pravzaprav je in vedno rečemo, da je tista kakovost v življenju, ki dela naše dneve lepše in bogatejše, ki naše življenje dela manj vsakdanje in tudi manj banalno, kot bi sicer bilo brez kulture. Slovenci imamo zelo lep izraz: srčna kultura, mo zelo lep izraz: srčna kultura, ki pravi kultura človeka, ki prihaja iz in od srca, kot to lepo rečemo. To je vse tisto, kar nekega človeka dela bolj človeškega, prijaznejšega, kulturnega, kot radi rečemo. Kultura je vedno nekaj, kar gre od človeka do človeka, je ves tisti svet idej, življenjskih navad, jezika in še vsega tistega, po čemer se neka skupina ljudi loči od druge, se nek narod loči od drugega in mu je vseeno prav v različnosti zelo soroden. Pri kulturi gre vedno za probleme vrednot, za moralne vrednote in moralna vprašanja, pa če si to hočemo priznati ali ne. Odnosi med ljudmi so vedno moralna in temeljna vprašanja človeškega bivanja. Kultura je torej vse tisto, kar nas dela kot različne narode drugačne, a nas v bistvu prav to tudi med seboj povezuje.

Zelo sem vesel, da imamo Slovenci kulturni praznik, da je Prešernov dan praznik naše kulture, dan, ko se moramo spraševati o naši kulturi, ki je še posebno za vse Slovence v Italiji temeljnega pomena, saj nam omogoča kot predstavnikom slovenskega naroda neko avtonomijo in tudi preživetje. Ne vem, zakaj se domala vsi slovenski intelektualci bojijo povedati na glas, da je za slovenski narod problem slovenskega jezika moralno vprašanje, na katerega si moramo še danes vsak dan odgovarjati in ga seveda reševati. Moralno vprašanje v tem, kar je bistvenega pomena za naš obstoj in vse naše žitje. Ni res, da je problem slovenskega jezika že rešen, ker je naš jezik živ in se še spreminja, tudi zato ni rešen, ker se moramo zanj vedno znova boriti, ga gojiti in se ga vsak dan zavedati.

JURIJ PALJK

Ob bližnji drugi obletnici bosanske vojne

SVET SE SKRIVA ZA PRSTOM

Pogajanja, stiski rok, podpisi premirja, nato napadi, množični pokoli in spet pogajanja z novimi predlogi, slovesne obljube prekinitve sovražnosti in spet granate na ljudi, ki čakajo v vrsti za kruh: scenarij se ob bližnji drugi obletnici bosanske vojne noče in noče spremeniti. Res je, da pogajanja potekajo zdaj v Londonu, potem v Ženevi, Bruslju, Bonnu, toda rezultat je isti, Evropa in Združeni narodi grozijo z letalskimi napadi na srbske topniške postojanke okrog Sarajeva, to-

SAŠA RUDOLF

da grožnjam nihče ne verjame, še najmanj bosanski Srbi. Dokazati je treba, menijo diplomati, in to do take mere, da ne sme biti niti najmanjšega dvoma, kdo je izstrelil granate na sarajevsko tržnico. Združeni narodi torej potrebujejo dokaze za nečloveško dejanje, za ugotovitev krivde, ki je jasna vsakomur, le Varnostnemu svetu ne. Svet se skriva za prstom, da bi se izognil odgovornosti, ki jo ima pred človeštvom. Kaj je res tako težko priznati svojo krivdo, zgrešene izbire, napačno politiko, predosem pa egoizem?

Krivde segajo v sam začetek etničnih sporov na področju bivše Jugoslavije. Evropska diplomacija se je navduševala za De Michelisovo trditve »Jugoslavija naj bo enotna in demokratična«, ki jo bivši italijanski zunanji minister znova ponavlja, k zmoti dodaja zmoto, češ vsega sta krivi Avstrija in Nemčija, ki sta silili k prezgodnjemu priznanju Slovenije in Hrvaške. Celovite poznavalec zgodovine na tem delu Balkana dobro ve, da je bila Jugoslavija lahko ali enotna ali demokratična, saj je bila od leta 1918 edina kohezijska sila vojska ob podpori močne politične policije.

In kdo je privedel k napetim odnosom med tremi etnijami v Bosni in Hercegovini, če ne Evropska skupnost, ki je postavila kot pogoj za priznanje razpis referendumu in to v trenutku, ko je bilo vsem jasno, da se bodo Muslimani in Hrvati odločili za samostojno bosansko državo, Srbi pa bodo odločno proti. Toda tedaj, sredi kaotičnega leta 1991, ki je doseglo višek z vojno v Sloveniji, poskusom državnega udara proti Gorbačovu, spopadi na Hrvaškem, se je Evropa zadovoljila z nagajanjem Srbom in bila prepričana, da do vojne ne bo prišlo, vsaj ne v takem obsegu. Toda svet je mirno spregledal nečloveško pobijanje in

ropanje belih orlov, ki jih je vodil Željko Ražnjatović-Arkan, ki ga zaradi navadnega kriminala preganjajo policijske oblasti v Evropi. V Bijeljini so beli orli poklali nad 20 civilistov, Muslimanov in svet je molčal, molčal je tudi, ko je bil izvoljen v srbski parlament. Svet ni reagiral, ko so 6. aprila 1992 varnostniki srbsko-bosanskega vodje Karadžića streljali na množico, ki je mirno manifestirala pred hotelom Hollyday inn v Sarajevu. Strelji so padali iz šestega nadstropja, kjer je bil Karadžićev glavni stan. Tedaj bi s hitrim vojaškim posegom verjetno še lahko preprečili vojno. Toda svet je čakal in se zadovoljeval z mirovnimi konferencami, z neuspešnimi potovanji mednarodnih posrednikov Vanca, Owna in Stoltenberga.

Svet je še in še nagajal Srbom bolj z besedami kot z dejanji (izjema so le

sankcije), v bistvu pa jim pomagal, ko je odredil prepoved kupovanja orožja. Srbi so ga imeli več kot dovolj, saj so podedovali vse, kar je imela bivša jugoslovanska vojska, vse, kar so odpeljali iz Slovenije in Hrvaške. Embargo nad orožjem je prizadel predosem Muslimane, ki so vse do aprila 1992 bili prepričani v politično rešitev, ki so se lahko uprli dobro založeni srbski vojski z lahkim orožjem. Težko topništvo proti puškam: srbske milice so osvajale ozemlje. Tri četrtine Bosne in Hercegovine je prišlo pod njihovo oblast še preden se je muslimanska vojska lahko reorganizirala in vsaj delno oborožila. Muslimanski narod je izgubil celo generacijo mladih: fantov letnikov 1968/72 ni več, padli so v boju proti zavojevalcu. Združeni narodi pa še dalje vztrajajo pri embargu in s tem praktično preprečujejo Muslimanom, da bi se branili.

Na vidiku vsaj tri volilna zavezništva

V Italiji so v polnem teku priprave na parlamentarne volitve 27. in 28. marca. Volitve bodo potekale po novem volilnem redu, saj bo 75 odstotkov senatorjev in poslancev izvoljenih po tako imenovanem uninominalnem večinskem sistemu, ostalih 25 odstotkov pa po starem proporcionalnem sistemu. V prvem primeru bo v vsakem okrožju izvoljen kandidat, ki bo prejel največ glasov, vsi ostali bodo iz boja takoj izpadli. V zvezi s proporcionalnim sistemom je treba pojasniti, da bodo pri dodeljevanju 25 odstotkov mest v poslanski in senatni zbornici prišle v poštev le tiste politične sile, ki bodo po vsem državnem ozemlju zbrale vsaj štiri odstotke glasov. Proti »volilnemu pragu« so v parlamentu zaman odločno nastopili poslanci in senatorji Južnotirolske ljudske stranke. Ta je sicer na Južnem Tirolskem daleč najmočnejša politična sila in bo gotovo izvolila svoje zastopnike po uninominalnem večinskem sistemu, a ne bo mogla sodelovati pri dodeljevanju ostalih mest, ker kot manjšinska politična sila ne more prestopiti volilnega praga, to je zbrati vsaj 4 odstotke glasov po vsem državnem ozemlju. Južni Tirolci pravijo, da bodo izgubili

vsaj dva parlamentarca v primerjavi z današnjim stanjem. Slovenci v Italiji predstavljamo v tem pogledu poglavje zase in bomo o tem pred volitvami še obširno pisali.

Zaradi nove volilne zakonodaje morajo italijanske politične stranke sklepati širša zavezništva. Na vidiku so vsaj tri takšna zavezništva: levo ali progresistično, sredinsko in desno. Steber levega zavezništva predstavlja Demokratična stranka levice, sredinsko zavezništvo se zbira okrog krščanskodemokratskega disidenta Maria Segnija, ki je za svoj »pakt za Italijo« pridobil predvsem novoustanovljeno Ljudsko stranko, a tudi nekatere vodilne predstavnike liberalne in republikanske stranke. Na desnici imamo dva glavna dejavnika: misovsko gibanje in Severno ligo. Misovci so se prelevili v Nacionalno zavezništvo, Bossijeva Severna liga pa je sklenila volilni sporazum z znanim televizijskim mogotcem Berlusconiem; ta naj bi pridobival glasove na Jugu, Bossi pa na Severu.

Še ta teden bo slika popolnoma jasna, ker bo potekel rok, v katerem je treba izpolniti prve volilne obveze.

DRAGO LEGIŠA

RADIO TRST A

■ ČETRTEK, 10. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Po poteh naših izseljencev; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marjan Tomšič: »Oštrigeca«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale: Galerija likovnih ustvarjalnosti; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dopisnice z najbližnjega vzhoda.

■ PETEK, 11. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Dopisnice z najbližnjega vzhoda; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marjan Tomšič: »Oštrigeca«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Poslušajmo, rišimo in pišimo!«; 14.30 Krajevne stvarnosti: Od Milj do Devina; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki.

■ SOBOTA, 12. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Kulturni dogodki; 9.00 Z zdravo hrano do zdravega duha; 10.00 Poročila; 10.10 Kogojevi dnevi '93; 11.30 Potpuri; 12.00 Krajevne stvarnosti: »Ta rožjanski glas« — oddaja iz Rezije; 12.45 Krajevne stvarnosti: Glasnik Kanalske doline; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Nediški zvon; 15.00 »Ena se tebi je želja spnila« — romantični sprehodi v neponovljivo obdobje umetnosti; 16.00 75 let po 1. svetovni vojni; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Prežihov Voranc: »Doberdob«.

■ NEDELJA, 13. februarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Zvezdica zaspanka« (Frane Milčinski-Jezek); 12.00 Obzornik; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Vice«; 16.00 Sport in glasba; 17.00 Krajevne stvarnosti: Z naših prireditiv.

■ PONEDELJEK, 14. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila; 8.10 Iz Četrtekovih srečanj: Vaš Pepi in papači; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marjan Tomšič: »Oštrigeca«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Kmetijski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nagradna abeceda — radijska kviz oddaja za otroke; 15.10 Panta rei; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Brezposelnost: teorija in praksa.

■ TOREK, 15. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marjan Tomšič: »Oštrigeca«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 16.00 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Dante Alighieri: »Božanska komedija: Vice«.

■ SREDA, 16. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Obzornik; 9.00 IZ STUDIA Z VAMI: 9.15 Marjan Tomšič: »Oštrigeca«; 10.00 Poročila; 11.45 Okrogla miza; 12.45 Primorska poje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Krajevne stvarnosti: Na goriškem valu; 15.30 Mladi val; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Literarne podobe: Šest sodobnih tržaških pesnikov.

Panslavizem včeraj in danes

Nedavni obisk ruskega nacionalističnega voditelja Vladimirja Žirinovskega v Sloveniji in nato še v Srbiji in Bosni je sprožil celo vrsto vprašanj, začevši z umestnostjo oz. neumestnostjo podobnega obiska (čeprav neuradnega) v novi demokratični državi. Ruski voditelj je večkrat ali skoraj vedno v svojih govorih poudarjal skupen slovanski nastop, nato staro zamisel o slovanski enotnosti od Jadrana do Vladivostoka, o slovansko-pravoslavnem zavezništvu itd. S tem se je ponovno obudil spomin na nekdanje teorije o slovanski vzajemnosti in o panslavizmu.

Doba romantike je v prvi polovici 19. stoletja — pa še kasneje — sprožila v Evropi val pobud in zagon narodne zavesti, valorizacije narodnih jezikov in kultur, težnje po novih državnih tvorbah in političnih enotah (glej npr. idejo o Zedinjeni Sloveniji po letu 1848). Nemški filozof Herder je proti koncu 18. stoletja prvi med nemškimi misleci zelo pozitivno pisal o Slovanih in jim napovedal veliko bodočnost. Tudi ta vpliv je med raznimi slovanskimi najprej kulturnimi, potem tudi političnimi predstavniki vzbudil veliko pozornosti. Še posebej med Čehi in Slovaki (Kolarin Palacky Safarik), Poljaki, Rusi, Hrvati (Gajev ilirizem) in tudi Slovenci (Prešernov verz »Največ sveta otrokom sliši Slave...«). Seveda je politični panslavizem najprej in najbolj zoral brazde v ruskem slovansko-pravoslavnem okolju, od »slavjanofilov« Homjakova in Aksakova do Danilevskega in še drugih. Te so bile sicer v glavnem — po da-

našnjem pojmovanju — romantične vizije nekakih vidcev, ki so sanjali o novi vlogi Slovanov, čeprav najdemo tudi pri njih razne dobre in pozitivne ideje. Tako, recimo, piše ruski panslavist Danilevski: »Za vsakega Slovana — za Ruse, Čeha, Srbe, Hrvate, Slovence, Slovake, Bolgare (in dodal bi Poljake) mora biti ideja slovanstva (Slavjanstvo) za Bogom in Njegovo sveto Cerkvijo najvišji in največji ideal...«. V vsem tem in v narodni neodvisnosti vidi pravo slovansko originalnost (samobytnost).

Kako danes gledamo na vse to? Kako sodimo na pragu tretjega tisočletja in pred oblikovanjem nove politične Evrope? V marsičem se danes zdi tako vseslovansko gledanje in povezovanje nesmiselno in anahronistično. In tako je v današnji evropeistični optiki tudi gotovo nemožno in neaktualno. Še posebej če prihaja iz ust znanega ruskega zanesenjaka, ki recimo, v skoraj isti sapi ponuja Trst Sloveniji, nato pa Slovenijo skupno z Avstrijo — Nemčiji...

Danes je aktualno povezovanje v evropskem smislu. Ustanovljena je Evropska unija na katero gledajo s pričakovanjem tudi slovanske države, ki so se otesle komunističnega jarma. Vključno Rusija, čeprav za sedaj še ni določenih rokov za njih dejansko vključitev. Pot bo lahko daljša ali krajša. Republika Slovenija je na dobri poti, saj že sedi v Evropskem svetu, ki je nekaka predsoba Unije (nekdanje EGS). Zato je danes in v bodoče samo ta pot možna in odprta — tudi za slovanske države. a.b. ■■■►

Kultura nas dela narod

Lep je naš jezik in prav zato bolijo pobalinska natolcevanja, da zanj ni treba posebno skrbeti, da je vsaka skrb zanj odveč. To so prazne besede in toliko bolj nevarne prav v sedanjem trenutku tudi v Sloveniji, kjer smo po osamosvojitvi priče takim tujim vdorom v naš lep jezik, kot jih dejansko naša beseda ne pomni. Skrb za lepo govorico torej, skrb za lastno, našo kulturo, ki je seveda lahko sorodna in podobna drugim, vseeno pa toliko različna, da tudi drugi lahko vidijo, da je samostojna in slovenska, kot jezik, kot naše narodno blago, naša zgodovina, naša lepa zemlja. Kultura je res vez med ljudmi različnih kultur, tudi zato, ker nam lepša življenje in nam ga bogati, tudi zato, ker nas

Slovence dela narod in nam vsak dan priča o tem, da se spleča biti in je lepo biti Slovenec. Kultura ni nekaj danega, za kulturo, ki je vez med ljudmi, se je treba potruditi, vsak dan delati za kulturo — »kulturen biti«. Prešeren ni napisal svojih poezij kar tako, njih napisal v nemškem jeziku, in tudi zavestna odločitev pesnika za materin jezik ni naključna.

Kot Slovenci v Italiji vemo, kaj je kultura sožitja in kaj ni nobena kultura. Ob zamolklem bobnenju vojne in smrti v naši bližini so nam Prešernove besede njegove Zdravljice zelo blizu in v vsakdanjem življenju te kulture lahko tudi mi pripomoremo, da bo v vsej Evropi zavladovala kultura miru, edina kultura, ki jo smemo in moremo pisati z veliko začetnico.

Martin Breclj potrjen za političnega tajnika Ssk v Trstu

V četrtek, 3. t.m., se je sestala na prvi seji novi pokrajinski svet Slovenske skupnosti, ki je bil izvoljen na zaključnem delu pokrajinskega kongresa 15. januarja v Bazovici. Dnevni red te seje je obsegal izvolitev novih vodstvenih organov, se pravi predsedstva, tajnika in izvršnega odbora.

Pred obravnavo omenjenih točk je bil pokrajinski svet seznanjen s trenutnim političnim položajem v zvezi s pripravami na izredne parlamentarne volitve tako na vsedržavni kot krajevni in deželni ravni. Poseben poudarek je bil dan stikom z drugimi političnimi formacijami. Pri tem je bilo ugotovljeno, da pri večini komponent tako imenovanega skupnega zastopstva Slovencev ni prave volje za oblikovanje enotne strategije za politične volitve 27. marca in skupnega dogovora o slovanskih kandidatih. »Ponavljajo se stare napake in neodgovorna izsiljevanja, piše v tiskovnem poročilu Ssk. »Spričo takšnega zasukata stvari bo morala Slovenska skupnost narediti ustrezne zaključke.«

Pri razpravi o oblikovanju predlogov za sestavo novih strankinih organov je prišlo do izraza stališče, naj se v glavnem potrdijo, kolikor je mogoče, njihovi dosedanji člani. Tako je bila izoblikovana ena sama lista oz. predlog za izvršni odbor in mesto političnega tajnika. Le za predsedstvo sveta sta bila v razpravi in šla na glasovanje dva predloga, ki sta se razlikovala glede kandidata za predsednika. Za slednjega je bilo z večino glasov izvoljen dr. Jože Škerk, za podpredsednika Josip Pečenko in za tajnika Aldo Šterfančič.

Za pokrajinskega tajnika je bil soglasno potrjen Martin Breclj. V novi izvršni odbor so bili potrjeni ali na novo izvoljeni Andrej Berdon, Aleksander Furlan, Anton Gašperšič, Maja Lapornik, Henrik Lisjak, Petek Močnik, Boris Slama in Alojz Tul.

* * *

Na prisrčen način so se Saše Otčenjalca smemalca tržaške televizijske postaje Rai, ki je skupaj s kolegom Lucchetto in D'Angelom umrl v Mostarju, spomnili tudi na znanstvenem liceju F. Prešeren, ki ga je Saša obiskoval. Že takrat ga je veselilo fotografiranje — in tako so na šoli zbrali nekaj njegovih posnetkov iz let 1973-75.

Županja občine Zgonik Tamara Blažina o željah in načrtih »V tem času, ki nas ločuje od volitev, moramo Slovenci težiti k enotnosti«

Prejšnji teden je nova zgoniška županja Tamara Blažina prisegla pred prefektom Canarozzom in tako prevzela svojo novo odgovorno funkcijo. Na to mesto je stopila po odstopu dosedanjega večletnega župana Miloša Budina. Delno (oziroma 50 odstotno) se je v Zgoniku zamenjal tudi odbor. Poleg Luciana Miliča in Rada Miliča sta postala odbornika še Bruno Pegan in Alenka Obad.

Tamara Blažina je prva županja v tržaški pokrajini. V letu in pol — toliko časa namreč manjka do prihodnjih volitev, ki bodo po vsej verjetnosti po novih volilnih pravilih — namerava izpeljati že začrtane točke programa, namerava pa si tudi prizadevati za enoten nastop Slovencev v zgoniški občini, kar bo v prihodnosti nujno. Delovanje dosedanje občinske uprave ocenjuje pozitivno, prav tako pa tudi sodelovanje z opozicijo. Po poklicu je Tamara Blažina ravnateljica Slovenskega deželnega zavoda za poklicno izobraževanje, v politiki pa je dejansko »od vedno«, od 18. leta dalje. V zgoniški občini je že 14 let. Prvič je bila izvoljena leta 1980. Pet let je bila načelnik svetovalske skupine Napredne liste, zasedala je mesto odbornika za šolstvo kulturo in šport, v prostem času, ki ji ga zaradi te nove zadolžitve ne bo ostalo veliko, pa se rada ukvarja s športom.

Za vsakega župana je seveda najpomembnejši program, torej načrt dela. katerim vprašanjem bo vaša uprava dala poseben poudarek?

V bistvu nameravam nadaljevati z uresničevanjem programa, s katerim se je Napredna lista predstavila že na volitvah leta 1990. Osebnostno sem tudi v svojih programskih izjavah ob izvolitvi poudarila predvsem tri točke — skrb za uravnovešen razvoj teritorija, problem enakopravnega odnosa obeh narodnostnih skupnosti, ki tu živita, ter socialne storitve. Če nekoliko razčlenim, bi glede prve točke povedala, da je sedaj v zaključni fazi izdelava variante regulacijskega načrta, ki skuša po eni strani odgovoriti na zahteve domačih ljudi, po drugi pa omejuje zazidljivo površino. Kar zadeva vprašanje teritorija je seveda odprtih vprašanj veliko, tako na primer Kraški park ali problem Volnika, ki ga je občinska uprava odkupila pred letom dni. Povem naj, da bi morali v kratkem uresničiti načrt za realizacijo naravoslovne pešpoti, urediti kal Rkikencina in še kaj. Zaščita Krasa ne sme biti le pasivna, ampak je treba njegove lepote ovrednotiti.

Glede odnosov med slovensko in italijansko skupnostjo pa želim poudariti, da doslej ni bilo problemov glede sožitja in enakopravnega odnosa. V tej smeri pa bi se dalo narediti še veliko več. Morali bi se bolj spoznati in sodelovati, saj so italijanski občani, ki jih je okrog 30 odstotkov, postali pomemben del naše stvarnosti.

Socialne storitve v naši občini so dosegle, tako vsaj menim, zavidljivo raven. Poskrbeli smo za otroške vrtce, šole s celodnevним poukom, pomoč ostarelim osebam na domu, organizacijo počitnic za starejše občane... Kljub vedno strožjim varčevalnim ukrepom se bomo trudili, da bomo te storitve v prihodnje še izboljšali.

Katerega od navedenih vprašanj se nameravate najprej lotiti

in kdaj boste predstavili proračun?

Po mojem je med najnujnejšimi vprašanji regulacijski načrt, prvič zato, ker vlada glede tega veliko pričakuje, drugič pa, ker je ta načrt vezan tudi na gospodarski razvoj občine. Zadeva namreč tudi obrtniško cono, razvoj kmetijskih dejavnosti itd. Dalje naj omenim dokončno realizacijo nekaterih javnih del. Med temi je pomemben dom — spomenik v Briščkih, ki je bil delno zgrajen s prostovoljnimi delom občanov. V vasi so namreč sklenili, da namesto spomenika padlim postavijo dom, namenjen predvsem mladim. Pomoč sta jim nudili tudi zgoniška občina in Kraška gorska skupnost. Če bo šlo vse po načrtih, bomo dom odprli junija meseca. Za prostovoljne gasilce — civilno zaščito — pa je naša občina dala preurediti stavbo v Gabrovcu. Pred koncem leta naj bi bila dela zaključena.

V drugem delu vprašanja ste omenili proračun. Predstavili ga bomo v drugi polovici februarja.

Kako ocenjujete delo dosedanje občinske uprave?

To delo ocenjujem zelo pozitivno, pa ne zato, ker pripadam isti večini, ki je doslej upravljala občino. Prepričana sem, da si je zgoniška občina tudi navzven pridobila ugled zaradi izbir, ki jih je storila v teh letih. Menim tudi, da je bil odnos do ljudi zelo konstruktiven. Naši občani so zadovoljni, da živijo tu. Mogoče sem prevelik optimist, vendar, če primerjam življenje pri nas in v drugih občinah, vidim, da ni povsod tako, kot v Zgoniku.

Zakaj je prišlo do odstopov in kaj je bilo odločilno pri izbiri novih odbornikov?

Dosedanji župan Budin je, kot znano, odstopil, ker kot podpredsednik deželnega sveta ni mogel več slediti občinskim zadevam, poleg njega

pa je to »priliko zamenjave« izkoristil, če lahko tako rečem, še podžupan Boris Štrekelj, ki zaradi svojih službenih zadolžitve tudi ni zmožal več dodatnega dela.

Ker nam naš statut dopušča možnost, da črpamo odbornike tudi med neizvoljenimi svetovalci, smo se odločili, da razširimo sodelovanje Napredne liste tudi na volivce Stranke

Tamara Blažina med prisego na tržaški prefekturi (foto D. Križmančič)

komunistične prenove, ki so leta 90 volili za Napredno listo, saj se SKP nastala kasneje. Poleg tega pa smo hoteli približati upravi dva mlada občana, ki si bosta, tako vsaj upam, ob »starejših« odbornikih nabrala potrebne izkušnje.

Kakšni so bili do sedaj v občini Zgonik odnosi med Slovenci, ki pripadajo različnim strankam? V bodoče bo, tudi glede na nova volilna pravila, potrebna čimvečja enotnost...

Če naj se omejim na zadnjo mandatno dobo, moram reči, da je bil odnos med Napredno listo in stranko Slovenske skupnosti, ki je v opoziciji, vedno izredno konstruktiven. Njihov doprinos je bil pomemben tako pri sestavi statuta kot tudi pri izdelavi regulacijskega načrta, pa tudi ob predstavitvi programa in moje kandidature.

V tem letu in pol, ki nas ločuje od volitev, pa moramo predvsem težiti k čim večji enotnosti. V večinski listi bomo morali sodelovati vsi skupaj. Po novem volilnem zakonu namreč v opoziciji ne bo več samo stranka, ki bo druga po številu glasov, ampak bodo sedeži razdeljeni proporcionalno. Lahko bi se torej zgodilo, da bi v našem občinskem svetu sedel predstavnik neofašistov. Slovenci moramo torej nadaljevati pot, ki smo jo že ubrali za izvolitev Illyja za tržaškega župana.

V zgodovini naših krajev ste prva ženska, ki zaseda župansko mesto. Zakaj po Vašem tako malo žensk uspe v politiki?

V tržaški pokrajini sem res prva županja in obžalujem, da je tako. Menim namreč, da bi ženske, ki imajo veliko sposobnosti in energij, lahko marsikaj storile v javno korist. Ves ta potencial pa je bil doslej neizkoriščen. Po eni strani smo krive tudi same, ker se bi premalo zaupamo in nerade stopamo v ospredje. Po drugi strani pa je še vedno zakoreninjena mentaliteta, po kateri nismo enako sposobne za vodenje in odločanje. Da bi te predsodke opravile, bi morale v prihodnje nastopiti bolj zamožestvo. Upam, da

je moja izvolitev dober »zgod« za ženske pri nas.

Kako boste to Vašo ugledno in težavno funkcijo uskladili s poklicnimi obveznostmi?

Pravzaprav bom morala usklajevati tri zadolžitve: delovne, upravne in družinske. Seveda to ne bo lahko, saj vsaka zahteva veliko truda in odgovornosti. Mojega prostega časa bo odsej zelo malo ali pa ga sploh ne bo. Svoje delo pa bom skušala izpeljati čim boljše. Če ne bi bila prepričana, da bom to zmogla, potem županskega mesta sploh ne bi sprejela.

Pogovor je zapisala Helena Jovanovič

Kulturni krožek »Istria«, ki mu predseduje Marino Vocci, je imel pred nedavnimi svoj občni zbor. Med glavnimi smernicami delovanja, je predvsem širjenje istrske kulture ter tvornejše sodelovanje s sosednjimi državami. Da bi Trst opozorili na bogastvo istrske kulture bodo člani Krožka v prihodnje priredili vrsto srečanj, razstav, izletov ipd.

DAROVI IN PRISPEVKI

Dr. Jasna Repnic z Opčin je darovala 25.000 lir za tiskovni sklad Novega lista.

Lepa prireditev pri Sv. Ivanu

Iz Marijinega doma pri sv. Ivanu odhajamo včasih tudi potešeni ob lepi prireditvi. Slovenski kulturni klub je 16. jan., v režiji prof. Lučke Susič uprizoril »Igro zamenjav ali: Skupaj je lepše«. Glavni junakinji sta dekletki, Kris in Marija, ki sta si podobni kot jajce jajcu, le da ena biva v Trstu, druga pa v Milanu. Zagradi ju želja, da prideta zadevi do dna.

Štrena je zamotana. Povezovalec Gregor s kitaro v roki in pojoč »Kdo sem jaz in kdo si ti«, aktivira v ta namen vsa možna sredstva. Vseh 20 igralcev se vključi in ustvari tisto zaročniško ozračje, značilno za solidarnost klape. Od prizora do prizora rase napetost igre, ko da je iz njih zrasla.

Iz primerjave osebnih podatkov deklet se klopčič odvija. Občutek zbeganosti, ko dvojčici odkrijeta, da so njuni starši ločeni, omili tipičen mladostni žargon, v medsebojnem dialogu popopran s »tržaško kokljo« in podobno. Posrečeno vskoči še Rezka, naelektreno bitje, ki ji iz vsakega pora brizga dobrodušni humor. Pojesti mora vsaj 5-6 palačink, kdor se ji noče zameriti.

Zamenjava deklet s priključitvijo v obratno pripadnost družine, povzroča izrazito komične kot tudi inteligentne krizne situacije. Kako naj se razborita Kris znajde med lonci in štedilnikom, ko pa v svoji šolski karieri raje pretepa, draži in zafrkava dijake? In kako naj se Marija znajde v taki šoli, ko je po materi navdihnjena za kulinarčno umetnost?

Domneva sprememba deklet sproži duševno krizo obeh zakoncev. Mati, g. Fonda, išče senzacije za svoj časopis. Povezovalec Gregor izvede svoj načrt in ji predstavi sliko dvojčic. Gospa trenutno obnemi, a spretno rea-

gira. Na delu je sedaj brnenje telefona v obe smeri. V Gregorjev refren »Kdo sem jaz in kdo si ti« se vpletajo vedno bolj konkretna poročila. Očetova ljubezenska avantura propade. Brez obsojanja in očitkov, iskrena čustvena odmevnost deklet pripomore, da starša doživita lepoto ponovnega združenja. Osveščenost deklet o sinovskih pravicah ju nagiba, da staršem »zagodeta tako, da si jo bosta zapomnila vse žive dni«!

Ob rojstnem dnevu dvojčic je oče radoveden, zakaj trimasto odklanjata katerokoli darilo? Odgovor: ker si želiva nekaj, kar se ne da kupiti. To, da odslej ostanemo vsi... skupaj.

Vrhunsko emocionalen je epilog, ko si s kukanjem skozi ključavnico pri vratih, dekletki podajata skrivnostne informacije, kako si starša, po dolgih letih zatrite zakonske ljubezni, izmenjavata nežne poljube.

F.V

Prešernovi nagrajenci '94

Komisija, ki vsako leto ob dnevu slovenske kulture podeljuje v Ljubljani prestižne Prešernove nagrade, je letos popolnoma »prezrla« književnike in tudi zamejske ustvarjalce. Najvišje priznanje sta dobila skladatelj Lojze Lebič in slikar Andrej Jemec, dobitniki nagrad Prešernovega sklada pa so: Andraž Hauptman, dirigent komornega zborra Ave, kiparka Marjetica Potrč, igralka Judita Zidar, koreograf Iztok Kovač ter (skupno) kostumografa Svetlana Visintin in Leo Kulaš.

Slovesno vzdušje ob Dnevu slovenske kulture v KD v Trstu

»Priznanje manjšinskih pravic - predpogoj za mir«

Prizor s svečane proslave v tržaškem Kulturnem domu ob dnevu slovenske kulture (foto D. Križmančič)

Slavnostna govornica na osrednji proslavi ob dnevu slovenske kulture je bila v nedeljo, 6. februarja, v Kulturnem domu v Trstu prof. Majda Kaučič Baša, predsednica Slavističnega društva. Med drugim je dejala, da je pravična rešitev našega jezikovnega vprašanja tudi pogoj za stabilen mir in sožitje med tu živečima narodoma. Predsednik ZSKD Ace Mermolja pa se je poklonil spominu treh članov televizijske ekipe RAI, ki jim je granata v Mostarju 28. januarja v trenutku pretrgala življenjsko nit.

Na prireditvi, ki je v Trstu potekala v organizaciji ZSKD in Slovenske prosvete, so nastopili mladi recitatorji Danijel Malalan, Tanja Pečar, Sandra Poljšak, Ingrid Sedmak, Sanja Sedmak, Ksenja Starec in Tomaž Susič, z glasbo pa so dali proslavi slovesen pečat Godba na pihala iz Ricmanj, mladinski pevski zbor Vesela pomlad z Opčin, moški pevski zbor Igo Gruđen iz Nabrežine in mešani pevski zbor Primorsko iz Mačkolj. Režijo so prireditelji zaupali Adrijanu Rustji.

Do 5. marca vpisovanje v poletni koloniji

V teh dneh se je začelo vpisovanje v koloniji v Dragi in Comegliansu za otroke od 5. do 16. leta. Prijavnice dobite na šolah, vpisujejo pa zdravniške, šolske oz. občinske asistentke. Rok zapade nepreklicno 5. marca. Po tem datumu vpis ne bo več možen.

Tiskovno poročilo deželnega tajništva Ssk

Prebivalstvo na Krasu ostaja spet praznih rok

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti izraža veliko začudenje nad neverjetnim zapletom pri uresničevanju zakona o razvoju Krasa. Ni nam točno znano, zakaj je pokrajinski nadzorni odbor razveljavil pristop tržaške občine k programskemu sporazumu za uresničenje 1. člena deželnega zakona št. 16 iz leta 1992.

Dejstvo pa je, da ostaja prebivalstvo na Krasu, ki je utrpelo tolikšno škodo za koristne in nekoristne ali celo škodljive posege za javno korist na teritoriju, spet praznih rok. Slovesne obljube, zakoni, upravni sporazumi, ki so jih sklepali celo državni funkcionarji, ostajajo brez učinka. Preučiti bo treba odgovornosti za vse to, zlasti pa takoj popraviti ukrepe, če so bili pomanjkljivi, in odpraviti neverjetne zamude pri uresničevanju obvez.

* * *

Tudi v Miljah se v teh dneh mrzlično pripravljajo na znameniti Miljski pust, navdušenci pa sedaj le še olupšujejo vozove in bogate kostume. Slavje bo trajalo ves teden, do pepelnice srede, ko bodo veseljaškega kralja sežgali. Tokratni miljski pust je že 41. po vrsti in ima vsako leto izjemni uspeh. Izračunali so, da si ga ogleda kakih 70 tisoč gledalcev.

Da ne bi bilo več nedolžnih žrtev

V nedeljo, 6. februarja, je bil v tržaški dvorani Tripčovich koncert v spomin na Sašo Oto, Marca Lucchetto in Daria D'Angela, ki so izgubili življenje v Mostarju. Nastopila sta orkester in zbor tržaškega gledališča Giuseppe Verdi pod vodstvom Michaela Tabachnika, ki je za novo leto vodil koncert v Sarajevu. Dvorana je bila premajhna, da bi lahko sprejela vse, ki so se želeli udeležiti koncerta. Prireditelji so izkupiček namenili Združenju mednarodne solidarnosti.

V popoldanskih urah pa je bil v Trstu otroški pohod za mir v organizaciji Otroške katoliške akcije.

V spomin na tri pokojne časnikarje so v ponedeljek, 7. t.m. odprli v Ljudski knjižnici v Trstu razstavo fotografij o tragičnih vojnih dogodkih. Posnetki so delo Maria Boccie in Tiziana Neppija.

Pohoda za mir v organizaciji Otroške katoliške akcije se je udeležil tudi tržaški škof msgr. Bellomi (foto D. Križmančič)

Prof. Bruna Ciani o svoji diplomski nalogi o obdobju 1954-1956

Slovenski voditelji v nekdanji conii A in škodljiva ideološka delitev

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta je v okviru svojega načrta za osvetlitev tržaške polpretekle zgodovine objavil doslej štiri diplomske naloge, ki obsegajo obdobje od konca druge svetovne vojne do leta 1956. Pred kratkim je bila predstavljena knjiga prof. Adrijana Pahorja, sedaj pa je na vrsti delo prof. Brune Ciani, ki je izšlo istočasno in ima naslov: »Trst 1954-1956: Spomenica o soglasju in samostojne slovenske politične skupine«. Diplomsko nalogo je avtorica napisala pod mentorstvom prof. Jožeta Pirjevca. Delo bodo 17. januarja predstavili v prostorih Slovenske prosvete (ul. Donizetti 3) v Trstu, njegov izid v knjižni obliki pa je omogočila Hranilnica in posojilnica na Opčinah.

Diplomska naloga Brune Ciani je pomemben kamenček za dopolnitev mozaika o zapletenem, polemičnem in tudi ustvarjalnem obdobju, ki je nastopilo po zgodovinskem mejniku, kakršnega predstavlja povratek Italije v Trst. Mnoga današnja vprašanja imajo svoje korenine v tistem času, pa naj gre za gospodarsko in socialno krizo v tem mestu, za odnose med Slovenci in Italijani ali pa za odrekanje manjšinskih pravic.

O svojem raziskovalnem delu, težavah in ugotovitvah, je pogovoru v povedala kaj več sama avtorica prof. Ciani.

Vaša diplomatska naloga opisuje dogodke v za nas pomemben dveletju 1954-56. Zakaj ste izbrali prav to obdobje?

Moja diplomatska naloga je nastala kot naravno nadaljevanje spoznavanja povojnega zgodovinskega obdobja v Trstu, ki so ga pred menoj raziskovali še prof. Nadja Maganja, prof. Aleš Breclj in prof. Adrijan Pahor. Cilj teh raziskav je bil skozi prizmo t.i. »tržaškega vprašanja«, ki je po drugi svetovni vojni razvnelo mednarodno politiko, osvetliti delovanje slovenskih neodvisnih političnih skupin od leta 1945 dalje. Diplomsko nalogo prof. Pahorja se konča tik pred podpisom londonskega memoranduma, moja pa se začne ravno s prikazom palete odmevov na podpis te mednarodne spomenice. Dan podpisa, 5. oktober 1954, pomeni propad Svobodnega tržaškega ozemlja. Usahnejo upanja tistih, ki so si od take državne tvorbe obetali za slovenske in italijanske Tržačane boljše življenje. Začne se novo poglavje tržaške zgodovine: cona A z mestom Trst postane ponovno italijansko ozemlje.

Raziskavo končujem z analizo prvih upravnih volitev, ki so bile izvedene ob povratku Italije v Trst. Ob tem so me najbolj zanimala stališča in delovanja slovenskih samostojnih političnih skupin.

Marsikaj, kar se danes dogaja, je treba pripisati političnim igram in izbiram v tistem času. Katere so bile, po Vaših ugotovitvah, najhujše napake tedanjih voditeljev naše narodnostne skupnosti?

Presojati neko zgodovinsko obdobje in izbere, za katere so se takrat odločali naši politiki, z današnjega zornega kota, potem ko razpolagamo danes z natančnejšo sliko dogajanj, kot so jo verjetno imeli oni sami, je morda lažje, a lahko tudi manj pravično. Hočem reči, da lahko njihove izbire presojamo kot nepravilne ali naivne ali pa kot edine možne, glede na dano si-

tuacijo in glede na cilje, ki so si jih zastavili.

Mislim, da je bila največja tragedija slovenskega prebivalstva cone A, da je imela voditelje, ki so bolj prispevali k netenju sovražstva znotraj naroda kot pa skrbeli za neko trezno politiko, ki bi vodila k preseganju ideoloških razlik in ki bi vzgajala čut za skupno dobro. Pa tudi ob tem bi se lahko vprašali, kaj je za narod v določenem obdobju skupno dobro!

Slovenci so bili razdeljeni na dva tabora, levega in demokratičnega; oba pa sta se delila v več skupin, ki si niso prizanašale s sumničeni in medsebojnimi obtoževanji. Kot danes je bi-

lo tudi takrat delovanje naših voditeljev v skladu z njihovim pogledom na življenje, z njihovim političnim nazorom, pogledom na narodnost itd. V obdobju, ki sem ga raziskovala, so si vsi voditelji prizadevali za uveljavljanje posebnega statuta. Tako eni kot drugi pa niso bili bogve kako uspešni, ker so se morali boriti proti okolju, ki je bilo Slovincem sovražno. Italijanska večina se je bala slovenskega sveta, o njem je imela zmotne, nejasne in pomanjkljive predstave in se je na vse kriplje borila proti vsaki upravičeni zahtevi Slovencev. Zahteve po uveljavljanju posebnega statuta je italijanska »uradna« večina doživljala kot atentat na lastno suverenost in na t.i. italijansko identiteto Trsta.

Vsi vemo, da so bila takrat leta ostrih sporov in hude krvi tudi med nami. Ali so Slovenci v tistih časih vsaj kdaj znali stopiti skupaj?

Na žalost tudi takrat enotnost ni bila posebna vrlina Slovencev. V obdobju, ki sem ga pobje spoznala, se je vsekakor osnovalo neko skupno zastopstvo slovenskih županov in slovenskih občinskih svetovalcev. Ta skupina politikov je zastopala slovensko manjšino v odnosu z novimi italijanskimi oblastmi, ki so prevzele vodstvo mesta. Delegacija 14 zastopnikov je npr. zaprosila za sprejem pri vladnem komisarju Palamari in mu obrazložila zahteve po uveljavljanju določb posebnega statuta in zahteve po odpravi nekaterih zakonov iz fašističnega obdobja. Njihove zahteve so naletele na gluha ušesa. Delovanje tega skupnega zastopstva je kmalu zamrlo tudi zaradi notranjih nesoglasij.

Kot profesorica poučujete na višji šoli. Ali se naši dijaki sploh zanimajo za našo polpreteklo zgodovino?

Vsaka nova generacija srednješolcev je bolj oddaljena od naše polpretekle zgodovine, o njej zelo malo slišijo od staršev, v šoli pa dostikrat zmanjka časa za njeno bolj poglobljeno ob-

ravnavanje. Zanimanje dijakov je precejšnje, kakor hitro jim prebudimo radovednost in jim skušamo nakazati sedanjost kot posledico preteklosti. Mislim, da bi morali vsaj nekatera poglavja iz polpretekle zgodovine obravnavati vzporedno s predvidenim programom in se k njej večkrat vračati. In to ne samo zaradi poznavanja preteklosti kot take, ampak tudi zato, ker pri nekaterih mladih blebi čut pripadnosti slovenskemu narodu. Boleče je, ko ugotovljamo, da mnogi ne samo, da ne obvladajo svojega jezika, ampak vrednotijo to, kar je slovensko, kot nekaj, kar ne dosega tega, kar je italijansko oziroma tuje. Nekateri celo mislijo, da smo Slovenci gostje na tem ozemlju. Skratka, nekateri so se našli »kulture«, ki jo spretno širijo nekateri italijanski tržaški krogi. Taka prepričanja je treba s počasnim in požrtvovalnim delom vztrajno odpravljati in privzgjajati ljubezen do naše zemlje, do slovenskih ljudi in slovenske kulture. To pa je naloga vseh, ne pa samo vzgojiteljev.

Imate morda v načrtu še kako drugo raziskavo?

Trenutno ne razmišljam o kaki podobni raziskavi, ker mi poučevanje jemlje veliko časa. Nikoli pa ne vemo, kako nas življenje lahko še preseneti.

Vprašanja je postavila Helena Jovanovič

* * *

Prešernov dan v SKK

V soboto 5. februarja, člani Slovenskega kulturnega kluba iz Trsta počastili Prešernov dan, ki je letos potekal v okviru literarnega, likovnega in fotografskega natečaja, na katerem je sodelovalo veliko število udeležencev, ki so s svojimi prispevki obogatili večer. Člani gledališkega krožka so nastopili z branjem sestavkov posameznih udeležencev, med katerimi omenimo Tomaža Susiča z deloma »Sedaj končno vem« in »Stvarnik rumene krogle«, ljubezensko zgodbo na vojnem območju »Madež na duši«, ki jo je napisala Alenka Spetič, priredbo Andersenove zgodbe »Deček z vžigalicami« o tragični usodi ljudi v Trstu avtorice Matejke Grgič ter črtico »Štoparica« Iva Keržeta.

Bralni spored so izoblikovale še pesmi, ki jih je napisala Neli Ban ter satirična pesem Fabricija Polojaca »Sto let«. Komisija, ki sta jo sestavljali prof. Nada Pertot za literarna dela in prof. Jasna Merku za likovne in fotografske izdelke, je pri ocenjevanju prispevkov imela težavno nalogo, saj je bilo udeležencev kar precej, dela pa prav tako kvalitetna in zanimiva. Tako je na literarnem natečaju zasedla prvo mesto Matejka Grgič, drugo Tomaž Susič in Ivo Kerže, tretje pa Alenka Spetič, na likovnem natečaju so prvo nagrado podelili Nikolaju Vizentinu, drugo Bredi Čok, tretje pa Stefanu Turku, na fotografskem natečaju pa prvo nagrado Fabriciju Polojacu, drugo Pavlu Tenceju, tretje pa Danilu Pahorju.

Pohvala pa naj gre tudi ostalim udeležencem, ki so s svojimi deli pokazali, da jim je slovenska beseda zelo pri srcu. Za Prešernov večer pa je letos priskočila na pomoč zlatarna Malalan, ki je prispevala nagrade za letošnje nagrajence.

Jadranka Cergol

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček je 27. januarja predstavil prvo izmed dveh knjig o tržaškem vprašanju v času okoli Londonkega memoranduma, ki ju je izdal pred kratkim.

Drugo knjigo, ki jo je v italijanščini napisala prof. Bruna Ciani in nosi naslov

Trst 1954-1956

Spomenica o soglasju in samostojne slovenske stranke

bomo predstavili v četrtek, 17. februarja, ob 20.30 v Peterlinovi dvorani, Ul. Donizetti 3 v Trstu.

Svoje delo bo najprej predstavila avtorica, nato bo Ivo Jevnikar vodil javni razgovor s tremi protagonistami samostojnega političnega nastopanja v tistem času. Ti so dr. Branko Agneletto, dr. Drago Legiša in dr. Jože Škerk.

Večer bo vodil predsednik Krožka dr. Rafko Dolhar.

Tekmovalo bo 10 vozov in 5 skupin

Letošnji 27. Kraški pust bo »mittelevropski«

Tako in še bolj veselo kot lani bo tudi na 27. Kraškem pustu (foto S. Ferrari)

Kralj in kraljica Kraškega pusta, ki prihajata tokrat iz dolinske občine, bosta že v četrtek, 10. t.m., obiskala svoje »podanike«. Ogle dala si bosta pustno okrašene izložbe openskih trgovin v spremstvu dolinskih godbenikov. Najlepša izložba bo nagrajena v soboto, 12. t.m., na dan spreveda.

Organizatorji Odbora Kraškega pusta so zadovoljni, ker bo lahko na prireditvi nastopila tudi skupina iz Pivke. Zaradi nepotrebnih birokratskih zapletljajev so bili do zadnjega trenutka v negotovosti, ker so bile težave z dovoljenjem za vstop v Italijo. Z vozom iz Pivke — predstavljal bo grad — bo letošnji 27. Kraški pust res »mittelevropski«, posebno še, ker se je prav letos sodelovanje razširilo tudi na Avstrijo. Nastopili bodo namreč tudi člani pihalnega orkestra iz Graza. Nastopajočih vozov bo torej 10, skupin pa 5. V teh dneh so se namreč prijavili tudi dijaki srednje šole »S. Ko-

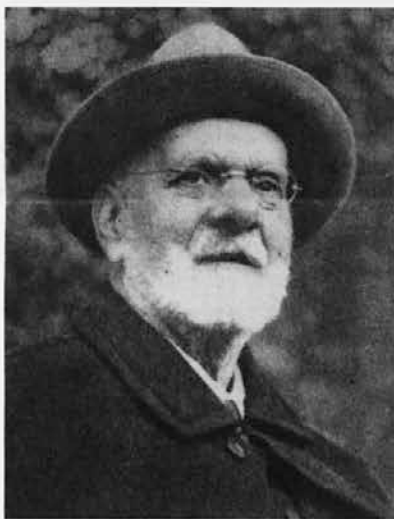
sovel« z Opčin, ki so sestavili celo tri podskupinice, pa še skupini iz Zagraja v Furlaniji.

Ob 50-letnici smrti Juliusa Kugyja

Leta 1944 je 5. februarja v Trstu umrl častitljivi starosti 85. let eden najvidnejših alpinistov vseh časov iz naše dežele, dr. Julius Kugy. Najvidnejši zato, ker je znal v prijetnem in vabljivem slogu svoje alpinistične in gorniške podvige opisovati v vrsti knjig, ki so prevedene v domala vse evropske jezike. Julius Kugy se je rodil 19. julija 1858 v vili Grafenberg grofov Coronini v Gorici. Njegov oče je bil avstrijski Korošec, mati Slovenka, svoje otroštvo pa je Kugy preživel v Trstu, kamor se je družina preselila zaradi poslov. Vse svoje življenje je dejansko posvetil samo goram in pisanju o njihovih lepotah in bil pristaš t.i. romantičnega alpinizma, ki ga je danes čas in predvsem tehnologija popolnoma zbrisala, saj danes ljudje s Kugyevimi idejami brzčas veljajo, milo rečeno, za čudake.

27. Kraški pust bo bogat in razgiban. Na sobotnem sprevedu, ki bo krenil ob 14. uri s Pikelca in se bo nato ustavil na Brdini, kjer bo nagrajevanje, bo komisija imela res težko delo. V neugodnih razmerah pa v teh dneh večina udeležencev še olepšuje svoje vozove. V mnogih vaseh namreč sploh ni primernih pokritih prostorov, kjer bi navdušenci lahko delali v miru in pripravljali svoje vozove za pustno tekmovanje.

Za konec pa še nekaj: organizatorji so si oddahnili, ker jim je končno uspelo najti konja, ki bo v soboto vlekel kočijo kralja in kraljice. V strahu so namreč bili, da bosta morali njuni visočanstvi kar peš, kar pa se nikakor ne bi spodobilo. (hj)

Julius Kugy

Čeprav se je med prvo svetovno vojno neprikrito opredelil za Avstro-Ogrsko, so ga imeli radi tako Italijani kot Nemci in seveda Slovenci, ker je bil pač pristen humanist in predstavnik tiste kulture, katero danes radi imenujemo Mitteleuropa in je danes na žalost več ni. Kugy je bil naravnost zaljubljen v Julijske Alpe, katere je s pomočjo legendarnih slovenskih vodnikov iz Trente tudi odkrival širšemu svetu, njemu gre resnično zasluga, da je Evropa zvedela za ta naravni biser. Skorajda nihče, ki res pozna gorniško in planinsko literaturo, ne more mimo njegovega bogatega literarnega opusa, ki je imenitno zastopan tudi v slovenskih prevodih.

Kugyju je v teh dneh posvečenih več proslav in več izdaj knjig. Tudi slovenski alpinisti se ga spominjajo z raznimi prireditvami. Običajnega in nevednega turista pa še najbolj prepriča v obstoj tega velikega gornika in pisatelja znameniti in lepi Kugyev kip v Trenti, ki prikazuje zamišljenega planinca-Kugyja, ko si ogleduje goro, ki jo je od vseh najraje imel in jo ima tudi Slovenska planinska zveza za svoj znak-Jalovec.

Umrli je dr. Franci Zwitter

V torek, 8. februarja, se je na šmartinskem pokopališču v Otočah pri Celovcu velika množica ljudi poslovila od dr. Franca Zwittera, ki je v sredo 2. t.m., v 81. letu starosti umrl v Celovcu. Rajni je bil eden najbolj znanih in zaslužnih koroških narodno-političnih in kulturnih delavcev. Že kot dijak in nato bogoslovec ter nato študent pravne fakultete je bil med najbolj aktivnimi koroškimi narodno-obrambnimi delavci. Bil je aktiven v raznih dijaških in študentskih društvih in krogih ter se zavzemal za oseben in narodni napredek. Zanimivo je, da je kot študent prava spoznal tudi vidna primorska politika, ki sta se pred fašizmom umaknila v Avstrijo. To sta bila dr. Josip Wilfan in dr. Engelbert Besednjak. Z obema se je rajni Zwitter redno sestajal. Wilfan je Zwittera tudi povabil na zasedanje manjšinskega kongresa, ki je bilo tik pred začetkom druge svetovne vojne na Dunaju.

Podobno kot veliko koroških slovenskih izobražencev je tudi Zwitter imel težave zaradi svoje narodne zavdnosti. Tako npr. ni mogel kot promoviran pravnik vstopiti v službo, ker so ga smatrali za »nevarnega«. Po priključitvi Avstrije nemškemu Reichu je tudi Zwitter čakala nemška vojaška suknja. Kot nemški vojak je bil v Franciji in nato na vzhodni fronti, vendar ga je zlom roke rešil Stalingrada, tako da je bil dodeljen drugi enoti in poslan na balkansko bojišče. V Boki Kotorski je vzpostavil stik s partizani in se jim pridružil. Ko se je proti koncu vojne vrnil na Koroško in še zlasti po vojni, pa se je rajni Franci Zwitter močno angažiral v okviru levih organizacij, še zlasti kot urednik Slovenskega vestnika in kot soustanovitelj ter dolgoletni predsednik Zvezde slovenskih organizacij.

To vodilno vlogo je opravljal od leta 1955 do 1982 in prav gotovo je v to delo vnesel svojo širino in veliko znanje. Zato velja skupaj z že pokojnim predsednikom Narodnega sveta koroških Slovencev Tischlerjem za človeka, ki je bistveno pripomogel, da se je v okviru slovenske manjšine na Koroškem zgladila ostrina prvih povojnih let. To sodelovanje ob najpomembnejših vprašanih obstoja Slovencev na Koroškem je obrodilo pomembne sadove in danes bi bile pravice in prisotnost slovenstva na avstrijskem Koroškem mnogo manj razčlenjene in trdne, če ne bi Tischler in Zwitter sredi petdesetih let znala strniti moči ob skupnem imenovalcu slovenstva.

Žalna seja v Celovcu in številni govori ob grobu so potrdili, da je bil dr. Franci Zwitter človek, ki je zavze to opravil veliko delo, za kar so mnogi ljudje hvaležni in upati je, da bo njegov zgled v vodilo še zlasti ljudem v organizaciji, ki ji je dolga leta posredoval.

Gostovanje Fantov izpod Grmade v Medvodah

Moški zbor »Fantje izpod Grmade« iz Devina je bil v soboto, 5. t.m., gost moškega zbora iz Medvod pri Ljubljani. Slednji namreč že vrsto let prireja ob slovenskem kulturnem prazniku kulturni večer, na katerem nastopi skupina ali zbor iz zamejstva. Doslej so gostovale že skupine iz Benečije, Koroške Rezije in letos moški zbor, ki združuje pevce iz vasi okrog Grmade. Pokrovitelj prireditve je bila občina Ljubljana-Šiška. V pozdrav je medvoški zbor pod vodstvom Mire Cimperc zapel štiri pesmi. Sledila je recitacija pesmi neznanega rodoljubnega pesnika z naslovom »Tam, kjer beli so snežniki«, ki jo je podal Franc Šušteršič. Med drugim verzi govorijo tudi o Devinu, in sicer: »Tam, kjer Devin na trdi skali / stari je stražar obali, / kjer nam Trst v prostorni svet / svoj odpira prost polet, tam je naša zemlja draga, / dom slovenski, dom je moj. /«

V drugem delu sporeda je v lepo akustični dvorani Blagovnega centra v Medvodah zazvenela pesem Fantov izpod Grmade, ki so pod vodstvom Iva Kralja zapeli enajst pesmi.

NASTOP V NABREŽINI

Naslednjega dne pa so Fantje izpod Grmade nastopili v Nabrežini, kjer je v župnijski dvorani bila prireditev, med katero je glavni urednik mesečnika Ognjišče France Bole spregovoril o pomenu tiskane besede za ohranjanje kulturnih, verskih in narodnih vrednot ter predstavil delovanje mesečnika in založbe, ki ju vodi. Napovedal je tudi, da bo v kratkem na pobudo Ognjišča začela odajati zasebna katoliška radijska postaja, ki bo skušala kriti celotno slovensko ozemlje. Na sporedu nabrežinske prireditve so bile, ob petju Fantov izpod Grmade še recitacije in srečolov. M.T.

Dan slovenske kulture v Šempolaju

Šempolajsko KD Vigred je 4. t.m. priredilo v prostorih občinske zgradbe množično obiskano prireditev ob dnevu slovenske kulture, ki je bila uglasena na lanske 100-letnico rojstva pesnika Iga Grudna. Večer se je začel z uvodnimi besedami predsednice društva Elene Legiša, ki je poudarila probleme ob prostorski stiski zaradi obnovitvenih del v šempolajski šoli, ob tem pa je izrazila upanje, da bi se te težave čimprej rešile. Sledil je nastop osnovnošolskih otrok, ki so pod vodstvom

Tako je bilo na Prešernovi proslavi v Šempolaju (foto D. Križmančič)

DRUŠTVO SLOVENSkih
IZOBRAŽENCEV
in SLOVENSKA PROSVETA
v Trstu

vabita na

PREŠERNOVO PROSLAVO

v ponedeljek, 14. februarja.

Sporod:

podelitev nagrad natečajev
Mladike in Mladi oder
kulturni program

slavnostni govornik bo
književnik Evgen BAVČAR

Prireditve bo
v Peterlinovi dvorani
s pričetkom ob 20.30

svojih učiteljic imenitno podali recital Grudnovih verzov, še zlasti mladinskih in otroških pesmic, ob tem pa zapeli še nekaj pesmic, ki so se lepo zlivale v sporočilo ve-

čera. Čutiti je bilo, koliko so otroci navezani na svoj Kras in kako z zanosom podajajo verze, ki govorijo o domačih krajih in ljudeh. Na večeru sta nato spregovorila Ivan Vogrič in Marko Tavčar in predstavila nekaj zanimivosti v zvezi z monografijo o Ivanu Grudnu z naslovom »Narcis širokega srca«, ki je izšla lani decembra na pobudo nabrežinskega KD I. Gruden, v počastitev okroglega jubileja pesnika, po katerem društvo nosi ime.

Doživeta prireditve, ki jo je povezovala Nataša Paulina, se je končala z nastopom moškega zbora »Igo Gruden«, ki je pod vodstvom Katje Kos zapel pet pesmi. Uspele prireditve pa se je še zlasti razveselila Grudnova hčerka Marija, ki zadnje čase živi v Ljubljani, kamor je prišla iz Beograda.

Panslavizem včeraj in danes

ve. Vse drugo je mahanje z donkihotskimi mlini na veter. Slovanska ideja in povezanost pa se lahko kaže tudi danes le na kulturnem in duhovnem področju sploh, ki naj ga bolj ovrednoti tudi zahodni svet, tj. današnja politična Evropa. S tem bodo tudi padle ovire za plodno sožitje in medsebojno poznavanje na stari celine in padel bo strah, ki ga je pred dobrimi več kot sto leti izrazil poljski pesnik Mickiewicz, ko je zapisal: »Vsi hočejo evropeizirati Slované, napraviti jih namreč za trgovce, prekupčevalce, industrialce, za Angleže, Nemce, Francoze, z eno besedo, oropati jih lastnega bistva.«

Z osrednje kulturne
proslave v Gorici

»Biti moramo ustvarjalni in odprti«

V nabito polnem Katoliškem domu v Gorici je bila v nedeljo, 6. februarja, slovesna proslava ob Prešernovem dnevu, ki sta jo priredili Zveza slovenske katoliške prosvete in ZSKD. Slavnostni govornik je bil prof. Milko Rener, ki je predvsem poudaril, da moramo biti kot pripadniki manjšine ustvarjalni in odprti, saj bi zapiranje v ozke okvire bilo za nas nevarno in brezperspektivno. Dela naših pesnikov in pisateljev so recitali člani gledališke šole Gorica (Simon Dobravec, Luiza Gergolet, Sara Hoban in Vesna Tomšič) ter Odra 90 (Jan Leopoli in Tamara Kosič). Za odsko postavitev je poskrbel Emil Aberšek, za glasbeni del proslave pa Valentina Pavio. Peli so: ženska pevka skupina Rože Maja-we iz Rezije ter mešana pevka zbor Oton Župančič iz Štandreža in Podgora.

Skupna proslava ob Prešernovem dnevu je tako v Trstu kot Gorici potekala pod istim geslom: »Ljubim jih, te preproste besede... (S. Kosovel).

* * *

V Prosvetnem domu na Opčinah je bil prejšnji teden redni občni zbor domačega kulturnega društva Tabor, ki neprekinjeno deluje že četrto stoletje in se lahko pohvali z izredno kvalitativnimi in odmevnimi kulturnimi prireditvami. Tudi druge društvene dejavnosti in zamisli so naletele na ugoden odziv domačinov pa tudi drugih, ki sicer ne živijo na Opčinah, a pridejo vseeno v Prosvetni dom za kako posebno priložnost. Predsedniško poročilo je podal Viktor Sosič, tajniško pa Kostanca Filipovič.

Jurij Paljk

Prešernova proslava je še vedno potrebna, le pravo obliko in vsebino ji je treba dati

Letošnja osrednja Prešernova proslava Slovencev v Italiji je potekala po geslom Ljubim jih, te preproste besede, geslom, ki je vzeto iz Kosovelove poezije. Kot človek, ki je bil zadolžen za izbor poezij in krajših tekstov za to proslavo, lahko povem, da mi je bilo od organizatorjev naročeno, naj poudarim predvsem dvoje: naj izberem poezijo naših pesnikov, ki v svojih pesmih pojejo o lepoti naših krajev in naše dežele, in tiste pesmi, v katerih je omenjena naša lepa slovenska beseda. Okrog štirinajst dni časa sem namenil branju poezije in pogledal sem tudi v tiste knjige slovenskih avtorjev, ki so v prozi opisovali našo zemljo in naše kraje. Ko sem se odločil za širši izbor, sem spravil skupaj okrog petdeset strani tistih avtorjev, za katere sem menil, da bi jih bilo dobro uvrstiti v ožji izbor, v tisti, iz katerega sem pozneje izbral dokončni tekst, ki je bil potem tudi osrednja nit letošnje Prešernove proslave.

Naj takoj povem, da je vsaka izbira vedno in samo izbira in je vedno izbira enega človeka, ki se zanjo seveda zavestno odloči po nekaterih kriterijih, za katere pa moramo priznati, da so skorajda vedno le in samo osebni. Še tako dobra antologija poezije, vsakršne poezije, je vedno samo izbor in jasno nikdar ne zadovolji vseh bralcev. V tem je tudi njen čar in tudi njena meja. Prav tako je bilo tudi z letošnjim izborom pesmi za osrednjo Prešernovo proslavo, ki je lahko nekoga zadovoljil, drugega pa jasno ne, ker je pač vedno tako in

tudi prav je, da je tako, ker to tudi pomeni, da nam je poezija in slovenska umetna beseda blizu in jo poznamo, smo nanjo navezani in se je zavedamo.

Edina dva avtorja, ki sem ju uvrstil s proznima tekstoma, kot se odlomkom iz daljšega teksta grdo reče, sta bila Ivan Trinko Zamejski in Jakob Ukmar. Za ta dva človeka sem se zavesno odločil predvsem zato, ker sta v življenju toliko dobrega naredila za slovensko besedo, da se enostavno ne da iti mimo njunega dela. Odlomek iz Trinkovega pisma novomašniku iz leta 1903 je pretresljiv v svoji aktualnosti, odlomek iz znamenite Ukmarjeve pridige pa je aktualen, ker pokaže vso veličino njegovega razmišljanja v za Slovence v Italiji najbolj črni časih. Vso poezijo sem izbral šele po dolgem razmisleku in samo tisti, ki ve, kako se to dela, bo vedel, kako težko se je odločiti za nekega pesnika in obenem izpustiti drugega, kako težko je izpustiti eno pesem in dati na njeno mesto drugo. Vsaka poezija, vsaka pesem in vsak pesnik so namreč svet zase, mozaik tistega velikega sveta, ki je sestavljen in imenitnih slovenskih besed in ga imenujemo slovensko slovstvo. Seveda po opravljenem delu ne morem reči, da sem bil popolnoma zadovoljen, kot ni človek skoraj nikdar s svojim delom, če ima vsaj malo mere za dostojnost in svoje meje pozna, ali pa jih skuša spoznati. Zavestna izključitev Kosovela in Gregorčiča je bila boleča, kot tudi izključitev nekaterih drugih pesnikov in njihovih poezij, ker sem pač nanje navezan. Še enkrat: izbor je le izbor in tudi prav je tako.

Skušal pa sem dati letošnji Prešernovi proslavi nekaj, kar bi preprosto imenoval dostojnost. Dostojnost v tem smislu, da nisem uvrstil niti enega teksta in niti ene pesmi, ki bi bila patetična in obema režiserjema moram tudi biti hvaležen, ker sta upoštevala moje navodilo, naj namreč ne dovolita, da bi bilo med eno pesmijo in eno recitacijo veliko premora. V Gorici je Aberšku to uspelo, za Trst mi pravijo, da je tudi bilo v redu. Zraven tega pa sem izlo-

Pismo predsednika SDGZ dr. Borisa Siege

Skupaj Slovenci lahko ustvarimo enoten gospodarski prostor

Glavni odbor Slovenskega deželnega gospodarskega združenja, stanovske organizacije, ki povezuje slovenska podjetja in gospodarstvenike Furlanije-Juljske krajine, se je nedavno sestal, da bi obravnaval gospodarski položaj in delovanje v letu 1994. V razpravi se je med drugim oglasilo precej diskutantov v zvezi z medijsko-politično afero na račun finančne družbe SAFTI in njenega gospodarskega nastopanja v Sloveniji. Skupno stališče prisotnih je bilo, da se o tem objavi v slovenskih občilih gledanje slovenskih gospodarstvenikov, ki so dejavni v Italiji in imajo od vedno trdne gospodarske in prijateljske vezi z matico.

V SDGZ je včlanjenih več kot tisoč podjetij iz bančnega, gostinskega, obrtnega, trgovskega in zunanjetrgovskega področja, všteti prevozna, špediterska, finančna podjetja in vse kategorije prostih poklicev: odvjetnike, zdravnike, geometre, inženirje, arhitekta, trgovske zastopnike, konzulente itd. Med temi je tudi družba SAFTI in kakih deset podjetij, ki jih ta holding nadzoruje. V Sloveniji imamo v tem obdobju veliko pobud zamejskih gospodarstvenikov, del katerih je dejavnih v okviru grupacije SAFTI.

Nočemo se spuščati v polemiko in ocenjevanje poročanja nekaterih osrednjih slovenskih časnikov in državne televizije v zvezi s tem, vendar menimo, da je medijsko in politično pristopanje, ki posega neodgovorno ali ne dovolj utemeljeno in preiščljeno na dana občutljiva področja, strateškega pomena za ves narod, škodljivo za vse Slovence, znotraj in izven Slovenije.

Slovenci v Italiji smo že ob nastanku naše matične države ocenili, da se na novo odpirajo marsikatera vrata za sodelovanje med zamejstvom in matico, tako da se lahko še bolj kot v preteklosti poglobijo medsebojni partnerski stiki med slovenskimi podjetniki na obeh straneh meje. Tako kot v kulturi radi govorimo o enotnem kulturnem prostoru, mislimo, da lahko skupaj ustvarimo tudi enoten gospodarski prostor Slovencev.

Kdor torej postavlja v dvom vlogo naših gospodarskih pobud, ne sme prezreti dejstva, da so za nas le te prav tako pomembne, kot so naše politične, kulturne in izobraževalne organizacije. To prav dobro vedo tiste, nam nenaklonjene sile v večinskih vrstah, ki so skušale v povojnem obdobju bojkotirati in zavirati razvoj naših gospodarskih pobud, vedoč, da je od njih odvisna rast celotne skupnosti Slovencev v Italiji.

Prav tako važno je poudariti vlogo, ki so jo v celem povojnem obdobju imela naša podjetja in bančne ustanove pri povezovanju italijanskega gospodarstva in slovenskega, takrat v okviru jugoslovanskega tržišča. Koliko trajnih vezi in odnosov se je tu staklo, ki bodo tudi v bodoče pomembni v medsebojnih slovensko-italijanskih odnosih.

S strani Delovne skupine za Slovence v zamejstvu pri Odboru za mednarodne odnose Državnega zbora Republike Slovenije in Državnega sekretariata za Slovence po svetu pa si pričakujemo jasnih smernic za bodoče gospodarsko povezovanje med matico in zamejstvom. Skupaj torej iščimo nove možnosti stikov in pobud, mimo umetnih preprek.

Uspešen 1. občni zbor SGZ Gorica

Pretekli petek se je slavnostno vršil v sejni dvorani goriške trgovinske zbornice prvi redni občni zbor Slovenskega gospodarskega združenja Gorica, nove samostojne stanovske organizacije slovenskih goriških gospodarstvenikov, ki je nastala z odcepom iz matične vsedeželne organizacije — Slovenskega deželnega gospodarskega združenja. Po prevzemu predsedstva občnega zbora s strani Stefana Bukovca, so se vsi prisotni najprej oddolžili spominu lani preminulega predsednika Antona Nanuta in njegovega predhodnika Vilka Nanuta, ki sta bila med glavnimi pobudniki slovenskega samostojnega podjetniškega nastopa na Goriškem. Prav tako so izrekli zahvalo dolgoletnemu uslužbencu goriškega Združenja Danilu Rojcu.

Glavno poročilo v.d. predsednika Hadrijana Corsija, področne informacije načelnikov sekcij, Avgušтина Devetaka za gostinsko, Darija Bense za obrtno, Igorja Černica za zunanjetrgovinsko in Benedikta Kosiča za trgovsko, in poročilo direktorja Igorja Orla so predstavili gostom in številnim članom problematiko krajevnega gospodarstva in svojstveno vlogo, ki jo v tem okviru lahko prispeva gospodarska organizacija.

Prav pri posegih gostov sta neposredno prišla do izraza umeščenost in poslanstvo SGZ Gorica v krajevnem in obmejnem merilu. Iz ust razpravljalcev je prišla na dan potreba po povezavi in skupnem delu, na vseh navedenih ravneh, a še zlasti v odnosu do članstva. Po več kot 15 letih prisotnosti slovenske stanovske organizacije na Goriškem, ki se je pojavila, podobno kot v poznih 80. letih v Benetiji, s pobudo in podporo SDGZ, smo sedaj pred novo fazo. V zname-

ju »pluralizacije«, ki je zajela razne sredine našega manjšinskega živiljenja, so goriški podjetniki šli na pot avtonomije. Tako so po odprtju lastne servisne strukture za splošne knjigovodske potrebe članstva — družbe Gosservis — dokončno potrđili še ustanovitev samostojnega Združenja. Važno je sedaj, da se ta organizacija čim bolj okrepi prav na področju sindikalnih dejavnosti, v institucionalnih odnosih in še posebno na ravni sekcij in baze članstva, kajti prav tam so najbolj žive potrebe naših podjetnikov.

Petkovo slovesno zborovanje se je sklenilo z izvolitvijo novega vodstva, ki ga sestavljajo ob imenovanih načelnikih sekcij še Boris Čaudek, Boris Nanut, David Grinovero, Drago Tomsič, Elena Pintar, Hadrijan Corsi, Ivan Miklus, Joško Sirk, Magda Ferlat, Miha Primožič in Rudi Petjan. Tako vodstvo kot tudi novi odbori kažejo precej novih in mladih obrazov, s svežino in energijo, ki ju goriško združenje potrebuje, da bo v prihodnje lahko kos zahtevnim nalogam.

Davorin Devetak

NOVI LIST

Izdajatelj: Zadruga z o.z. »NOVI LIST« -
Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954,
štev. 157.

Uredništvo: Martin Breclj, Ivo Jevnikar,
Helena Jovanovič, Drago Legiša (glavni
in odgovorni urednik), Miro Oppelt,
Saša Rudolf, Marko Tavčar in Egidij
Vršaj.

Fotostavek in tisk: Tiskarna Graphart, Trst,
tel. 040/772151.

Član Združenje periodičnega
tiska v Italiji

čil iz teksta stvari, ki bi lahko bile patetične, take torej, kakršnih je povsod ob takih proslavah odločno preveč.

Človek, ki proslavo pripravlja, namreč lahko takoj pade v tisti začarani krog, ko postavlja vse pesnike v nek vzvišen in nestvaren položaj, jih tako mistificira, da postanejo tudi njihove pesmi, ki so same po sebi zelo lepe, prazne in izvotljene vsakega pomena, ki ga seveda imajo. Tega res nisem hotel, ker sem že tako mnenja, da je poezija zelo težko brati na glas in jo ustrezno predstavljati v javnosti, poezija je namreč nekaj intimnega in lepega, zahteva tišino in pazljivo branje.

Šlo mi je za to, da bi ljudje lahko na proslavi eno uro poslušali izbrano slovensko besedo med lepim prepevanjem slovenskih pesmi in obenem začutili, da Prešernova proslava res pomeni dan kulture, dan, ki je posvečen slovenski izbrani besedi in izbranim avtorjem, ki so to besedo gojili vse življenje. Od režiserjev sem skoraj zahteval, naj pazijo, da ne bo nepotrebnih pavz in če sem čisto pošten, lahko povem, da je bilo po mojem to nujno predvsem zaradi mladih ljudi, ki ne prenašajo več počasnega ritma čitalniških dob, ko se je vse bralo »poduhovljeno« in še ni bilo smisla za televizijsko in filmsko naglico, katere otroci smo vsi postali.

Ko sem gledal ljudi v Gorici med proslavo in takoj po njej, sem bil vesel, ker so dojeli ta moj namen, za katerega pa so najbolj zaslužni seveda režiser in izvajalci, če sedaj za trenutek odmislimo avtorje besedil.

Predvsem pa bi k razmišljanju o Prešernovi proslavi in njeni umetnosti dodal še tole: prepričan sem, da je še vedno potrebna proslava, samo novo obliko ji je treba vsakič najti, ji dati vedno sodobno obleko, ki ni tuja predvsem mladim, ki zelo neradi hodijo na take prireditve, in če že grejo, se največkrat tam dolgočasijo.

Danes je veliko lažje slišati mladega zamejskega človeka prepevati skladbe in misli nekega italijanskega povprečnega, ki je idol sodobne pop glasbe, kot pa ga slišati recitirati slovensko pesem. To pa tudi zato, ker mu je pesem

in vsa poezija zelo slabo predstavljena najprej v šoli in pozneje doma. Pa vendar sem mnenja, da lahko mladi danes ljubijo poezijo in izbrano besedo tako, kot so jo naši starši in jo mi, vsaj tisti, ki jo res imamo radi. Najti je potrebno le način, kako se jim lepo slovensko besedo približa, tako, da jo čutijo za svojo in vejo, da je lepa, da nekaj pomeni, da jim ni tuja.

Seveda s tem načenjam širši problem, kot je branje knjig in vsega slovenskega slovstva, vsega slovstva poudarjam, ker vem, da se danes premalo bere in še tisto, kar mladi ljudje danes v šolah berejo, berejo zato, da ne dobijo negativne ocene in pod prisilo. To pa je daleč od ljubitelja lepe in izbrane besede.

Problem je v tem, da se premladim vedno in preveč naklada o tem, kako pomemben je nek pesnik in se mu ne pove, zakaj je pomemben in kje je njegova veličina in tudi sodobnost, aktualnost. Jasno je, da od nikogar ne moremo zahtevati, naj postane bibliofil in častilec poezije, če ga nismo prej prepričali v vrednost in nezamenljivost materinega jezika, če mu nismo pokazali najprej majhnih hribov, preko katerih bo šele lahko prišel v visoke gore vrhunskih pesnikov, katerih nam Slovencev ne manjka.

Predvsem pa sem mnenja, da bi v bodoče morali mladim dati več možnosti, da sami napravijo Prešernovo proslavo tako, kot jim je všeč. Jim omogočiti, da nam predstavijo sami svoj svet in svoje videnje sveta in tudi poezije, tudi Prešerna, za katerega seveda vsi vejo, le malo od njih pa ga berejo. V tem vidim prihodnost Prešernovih akademij in proslav. Najti jim torej vedno novo vsebino in vedno novo obliko! Za pesmi in vrednote, ki jih veliki pesnik opeva, že itak vemo, da so vedno aktualne. Res pa je, da noben mlad človek danes ne gre nikamor več v fraku, ampak v kavbojkah, ima pa seveda enake težave in iste probleme v življenju, kot jih je imel veliki pesnik.

Zraven pa še tole: Ne moremo pričakovati, da bodo vsi ljudje ljubili vse pesnike in knjige, lahko pa pričakujemo, da bodo vsaj vedeli zanje in jih poznali in preko njih tudi videli, kaj vse je zmožen slovenski človek napisati v slovenskem jeziku.